

Маріупольський державний університет

ПРОГРОМАДСЬКИЙ ВЕКТОР УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ У ВИКЛИКАХ СЬОГОДЕННЯ

**Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної
конференції**

Київ - 2025

Прогромадський вектор університетської освіти у викликах сьогодення: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 24 квітня 2025 року / за заг. ред. О.А.Голюк. Маріуполь: МДУ, 2025. 401 с.

Редакційна колегія:

Блашкова О.М., кандидат педагогічних наук, в.о. завідувача кафедри практичної психології Маріупольського державного університету

Голюк О.А., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Грошовенко О.П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Деснова І.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практичної психології Маріупольського державного університету

Задорожна-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та освіти, декан психолого-педагогічного факультету Маріупольського державного університету

Крутій К.Л., доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету

Мірошніченко В.М., доктор наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Поповська О.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету

Присяжнюк Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Хаджинова І.В., старший викладач кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Рекомендовано до друку Вченою радою психолого-педагогічного факультету
Маріупольського державного університету
(протокол № 9 від 16 травня 2025 року)

Статті публікуються в авторській редакції

статі; вона багатогранна, пластична і мінлива. У полі зору гендерної соціалізації перебувають основні етапи, механізми та агенти гендерної соціалізації, роль батьків у вихованні дітей, сімейні та позасімейні джерела гендерно-рольової соціалізації, гендерні аспекти впливу ЗМІ на формування особистості.

Сутність гендерного виховання полягає в уникненні сексизму, пом'якшенні гендерних стереотипів, формуванні досвіду взаємодії між статями на егалітарних засадах, недопустимості протиставлення за статевою ознакою в сім'ї, освітньому закладі, будь-яких суспільних інститутах, створенні рівних умов та можливостей для розвитку, самовдосконалення і самореалізації кожної особистості.

Гендерний підхід є необхідною передумовою реалізації гендерного виховання і виступає складовою особистісно зорієнтованого освітньо-виховного процесу у закладі вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ліончук Р.А. Освіта та виховання: гендерний підхід. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Lionchuk.php> (дата звернення: 26.03.2025 р.).
2. Луценко А. Навчальна програма «Гендерна педагогіка». Хрестоматія навчальних програм з проблем гендерного розвитку. Київ: ПЦ Фоліант, 2004. С. 45-105.
3. Цокур О., Іванова І. Основи гендерного виховання. Гендерний розвиток у суспільстві: консп. лекцій. 2-ге вид. Київ, Україна: ПЦ «Фоліант», 2005. С. 183-223.

Поповська О.А.,

к. пед. наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти,
Маріупольський державний університет

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ ІГОР З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Удосконалення професійних компетенцій у процесі підготовки майбутніх вихователів зумовлена орієнтацією на пріоритети сучасності та новітні тенденції розвитку освіти в Україні. Сучасні педагоги дошкільної освіти мають бути динамічними, мобільними в умовах розвитку вітчизняного суспільства та готовими до ефективної реалізації власного особистісного потенціалу, творчого підходу до професійної діяльності. Зокрема, вирішення багатьох творчих завдань освітнього процесу залежить від набуття майбутніми вихователями низки музично-педагогічних знань, умінь та навичок [1, с. 256].

Аналіз сучасної наукової літератури свідчить про актуальність проблеми професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (Л. Артемова, Л. Загородня, Л. Кондрашова, І. Луценко, Т. Поніманська та ін.), зокрема особливої уваги набуває модернізація музично-педагогічної підготовки майбутніх вихователів (С. Нечай, Н. Михайленко, С. Науменко, Т. Танько, М. Чернявська та ін.).

Серед багатоманітних видів мистецтва вагоме місце займає музика, оскільки вона є найдоступнішою для дитячого сприймання і значною мірою впливає на психофізіологічний розвиток кожної дитини. Саме тому, в нормативних документах, які регламентують діяльність закладів дошкільної освіти, важлива увага приділяється організації і забезпеченню музичного виховання дітей, починаючи з раннього віку.

Традиційно в закладі дошкільної освіти музичне виховання дітей належало до компетенції лише керівника музичного. Проте нині на вихователя покладено значно ширші обов'язки щодо реалізації завдань музичного виховання. Під час навчання у ЗВО студенти – майбутні вихователі ознайомлюються із Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні, програмами ЗДО та мають змогу зрозуміти, що музика – це обов'язкова компонента усіх видів діяльності дошкільника [4, с. 82]. Надзвичайної актуальності та важливості набувають питання музичної компетентності майбутніх вихователів, основна мета якої – «формування у дітей ставлення до музичного мистецтва як до культурної цінності» [2, с.76].

Успішність музичної діяльності вихователя щодо музичного виховання дошкільників визначається «довершеним знанням, розумінням, осмисленням використання музичних ігор як одна з форм музичної освіти, що найбільш повно відображує природу осмисленого навчання дітей, а також чітким усвідомлення цілей їхнього застосування, дотриманням принципів формування музичного репертуару та відповідністю психологічному клімату між дітьми; намірами творчого розвитку дошкільників засобами музичного мистецтва» [3, с. 47].

У педагогічній літературі музичну гру зазвичай визначають як «діяльність, в якій діти добровільно і самостійно досліджують, імпровізують і займаються створенням музики. Роль педагога менш помітна, він діє, скоріше, як посередник, спостерігач або провідник» [5, с. 31]. Загалом, під час музичних ігор діти дізнаються про музику безпосередньо значущими способами, відповідно до їхнього рівня розвитку.

Призначення музичних ігор:

- розвиток в дітей співацьких навичок, інтонації, дихання;
- вивчення елементів музичної грамоти;
- розвиток музичальності – відчуття ритму, темпу, звуковисотності, характеру та настрою музики, тембру тощо;
- активізація творчих здібностей дітей за допомогою вигадування власних поспівок, ритмічних малюнків, музично-ритмічних рухів тощо;
- корегування настрою дітей під час занять;
- розвиток дрібної моторики, координації, орієнтації у просторі тощо;
- виховання навичок слухання музики;
- ознайомлення з дитячими музичними інструментами та набуття навичок гри на них;
- розвиток мовлення, комунікативних навичок, емоційної сфери тощо.

Музичні ігри реалізуються в умовах ЗДО у різних формах роботи з дітьми, зокрема під час:

- музичних занять;
- розваг і театралізованих дійств;
- індивідуальної роботи;
- гурткової роботи.

В дитячих садках організована ігрова діяльність дітей охоплює різні види ігор, серед яких музичні ігри посідають особливе місце. Музичні ігри допомагають уникнути рутини в освітньому процесі, позбутися нецікавого заучування певної інформації та зрозуміти, як використати набуті навички у житті.

Сучасні види музичних ігор:

- Аналітико-слухові ігри.

Завданням аналітико-слухових ігор є оптимізація відчуттів кожної дитини (сенсорики), сприяння розвитку її звуковисотного, ритмічного, динамічного і тембрального слуху.

- Екземпліфікаційні ігри (з лат. – «зразок, пояснення чогось за допомогою наочності, ілюстративного матеріалу) задовольняють наочно-образні потреби дітей.

- Експериментально-дослідницькі ігри мають виняткові можливості для формування досвіду творчої діяльності дітей, оскільки оптимізують весь діапазон їхніх пошукових умінь.

Музична гра є важливою формою творчості як для педагога, так і для дитини: педагога вона спонукає винаходити нові цікаві авторські форми, а дитині дає змогу у невимушений спосіб почути, відрізнити, порівняти певні особливості музики. Навіть усталені ігрові «кордони», як от правіла та завдання, залишають учасникам місце для творчості: нестандартних рішень, несподіваних результатів ігрової діяльності.

Незважаючи на свою зовнішню несерйозність, музичні ігри вдало доповнюють освітній процес, дають змогу ефективно досягати поставленої мети і завдань. Підходячи творчо до цього виду діяльності, педагог може моделювати ігри відповідно віку та практичних можливостей вихованців, умов закладу, наявності технічної бази, наочних матеріалів, зрештою, – до власних уподобань та винахідливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бєлікова О.А. Підготовка вихователів до розвитку особистості дошкільника засобами музичного мистецтва. Педагогіка вищої та середньої школи. Кривий Ріг, 2013. Вип. 37. С. 255–261.
2. Желан А.В. Етапи розвитку музичної компетентності майбутніх вихователів ДНЗ. Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки. 2016. Вип. 73 (2). С. 75–79.
3. Каспрук І.М. Музична компетентність як обов'язковий елемент фаховості майбутнього педагога-вихователя. Психолого-педагогічна підготовка майбутніх фахівців у контексті сучасних

реформ: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. Львів: Растр-7, 2018. С.46–48.

4. Крутій К.Л., Деснова І. С., Поповська О. А. Організація ігрової діяльності для формування навичок безпеки в дітей дошкільного віку. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2024. № 97. С. 28-35. DOI <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2024.97.5>

5. Поповська О.А. Використання музичних ігор в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. *Інновації в дошкільній освіті: теорія, перспективи, шляхи запровадження у практику*: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 28 березня 2024 року / за заг. ред. Ю.О.Демидова. Маріуполь: МДУ, 2024. С. 81-85. <https://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6381>

Потеряєва Т.В.,
здобувач вищої освіти,
Маріупольський державний університет
Науковий керівник: Крутій К. Л., доктор пед. наук, професор
професор кафедри дошкільної освіти
Маріупольський державний університет

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕГРАЦІЇ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ХУДОЖНІХ ПРИЙОМІВ У РОБОТІ З ТВОРЧІСТЮ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження практичних аспектів інтеграції альтернативних художніх прийомів у роботі з творчістю старших дошкільників зумовлена необхідністю комплексного підходу до формування креативності, розвитку уяви та самовираження дітей засобами образотворчого мистецтва. Саме організація інтегрованого творчого простору, поєднання художніх технік із казкотерапією, театральною та музичною діяльністю дозволяють педагогам ефективніше стимулювати творчий потенціал дошкільників. Використання індивідуальних та колективних прийомів допомагає враховувати особливості кожної дитини, сприяє розвитку комунікативних навичок, емоційного інтелекту та здатності до командної взаємодії. Важливість технологій оцінювання і підтримки творчості полягає у створенні позитивного емоційного середовища, яке мотивує дітей до систематичного творчого пошуку та відкриттів. Інтегроване використання зазначених аспектів забезпечує комплексний підхід, що є ключовим для успішного розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку саме в контексті альтернативних художніх практик [1].

Мета дослідження полягає у представленні ефективних практичних технологій інтегрованого використання альтернативних художніх прийомів у розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку (5-6 років). Особливе значення надається педагогічним порадам, що допомагають педагогам ефективно організовувати образотворчу діяльність у різних форматах: індивідуально, колективно, інтегровано з іншими видами занять, у другу половину дня, на свіжому повітрі або у вільний час дітей.